

ปัจจัยเชิงสาเหตุต่อการตัดสินใจของผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง พ.ศ. 2566 เขต 5 จังหวัดอุดรธานี*

FACTORS THAT AFFECT DECISION-MAKING IN THE ELECTION OF MEMBERS OF THE
HOUSE OF REPRESENTATIVES. CONSTITUENCY, 2023, DISTRICT 5, UDON THANI PROVINCE

กรวิรี สารคำ, สุริยะใส กตะศิลา

Korawee Sarakham, Suriyasai Katasila

มหาวิทยาลัยรังสิต

RANGSIT UNIVERSITY

Email korawee403@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัย มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดอุดรธานี และ 2) เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในเขตเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดอุดรธานี เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 30 คน ซึ่งประกอบด้วยนักการเมืองท้องถิ่น นักธุรกิจ ผู้นำชุมชน พ่อค้าแม่ค้า ประชาชนทั่วไป ทั้งนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation)

ผลการวิจัยพบว่า 1) สถานการณ์ทางเศรษฐกิจและการเมืองระดับชาติส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะเมื่อเกิดความเดือดร้อนด้านปากท้องหรือไม่พอใจต่อรัฐบาล ผู้สมัครที่สามารถนำเสนอทางแก้ปัญหาที่ชัดเจน สื่อสารได้อย่างจริงจัง และแสดงจุดยืนต่อสถานการณ์ที่ประชาชนเผชิญอยู่ จะได้รับความสนใจและมีโอกาสได้รับคะแนนเสียงมากขึ้น ขณะเดียวกัน กระแสความนิยมในตัวผู้นำหรือพรรคการเมือง ก็อาจส่งผลกระทบต่อผู้สมัครในพื้นที่ทั้งในทางบวกและลบ 2) พฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดอุดรธานี สะท้อนความซับซ้อนของปัจจัยหลายมิติที่ผสมผสานกัน ทั้งด้านบุคลิกภาพผู้สมัคร ความสัมพันธ์ทางสังคม ปัจจัยเศรษฐกิจ การสื่อสาร และบริบทสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งผู้มีสิทธิเลือกตั้งแต่ละกลุ่มมีความต้องการและแรงจูงใจที่แตกต่างกัน ทำให้การเลือกตั้งในพื้นที่นี้เป็นการตัดสินใจที่มีมิติหลากหลายและต้องการการวิเคราะห์อย่างรอบด้าน

คำสำคัญ: การเลือกตั้ง; การตัดสินใจ; ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเลือกตั้ง

ABSTRACT

This research aimed to: 1) study the causal factors influencing voters' decisions in the election of Members of the House of Representatives in Constituency 5, Udon Thani Province; and 2) analyze voting behavior in the same constituency. This study employed a qualitative research approach. Data were collected through in-depth interviews with 30 key informants, including local politicians, businesspeople, community leaders, vendors, and general

* Received August 4, 2025; Revised September 13, 2025; Accepted September 17, 2025

citizens. The data were analyzed using content analysis, and the credibility of the findings was verified through triangulation.

The research findings revealed that: National economic and political conditions significantly influence the voting behavior of people in the area. In particular, during times of economic hardship or dissatisfaction with the government, candidates who are able to clearly present practical solutions, communicate sincerely, and take a firm stance on the issues faced by the public tend to attract more attention and have a higher chance of gaining votes. Additionally, the popularity of political leaders or parties can have both positive and negative effects on local candidates. Voting behavior in Constituency 5 of Udon Thani Province reflects the complexity of multiple interrelated factors, including candidate personality, social relationships, economic conditions, communication strategies, and the current political context. Different voter groups have diverse needs and motivations, making electoral decision-making in this constituency a multidimensional process that requires thorough analysis.

Keywords: Election; Decision-making; Factors influencing voting decisions

บทนำ

การเลือกตั้งถือเป็นกลไกสำคัญของระบอบประชาธิปไตย โดยเป็นช่องทางที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการบริหารประเทศ ผ่านการลงคะแนนเสียงเพื่อคัดเลือกผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่ในฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร อันจะส่งผลโดยตรงต่อการจัดสรรทรัพยากร นโยบายสาธารณะ และความเป็นอยู่ของประชาชนในทุกระดับ การใช้สิทธิเลือกตั้งจึงไม่เพียงเป็นสิทธิทางการเมือง หากยังเป็นหน้าที่ของพลเมืองที่ต้องร่วมกันธำรงไว้ซึ่งหลักการประชาธิปไตย และป้องกันการบิดเบือนผลการเลือกตั้งอันเกิดจากการไม่ไปใช้สิทธิหรือการปล่อยให้ผู้อื่นมาใช้สิทธิแทน (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2566)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดให้การเลือกตั้งเป็นกระบวนการที่ต้องเกิดขึ้นโดยเสรี เป็นธรรม และโปร่งใส ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะต้องมีอิสระในการตัดสินใจปราศจากการครอบงำ ช่มชู้ หรือชี้นำจากภายนอก การตัดสินใจเลือกผู้สมัครของประชาชนแต่ละคนจึงย่อมตั้งอยู่บนพื้นฐานของความรู้ ความเข้าใจ ประสบการณ์ และความเชื่อมั่นส่วนบุคคล รวมทั้งปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ เช่น พรรคการเมือง นโยบายพรรค คุณสมบัติของผู้สมัคร และรูปแบบการหาเสียง ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้น (ดาร์วินส์, 2497, อ้างถึงใน ภัทรพล เสริมทรง, 2565)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2566 ซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2566 ถือเป็นอีกหนึ่งหมุดหมายสำคัญทางการเมืองของไทย มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งรวมทั้งสิ้น 52,195,920 คน โดยมีผู้มาใช้สิทธิ 39,514,939 คน คิดเป็นร้อยละ 75.71 ของผู้มีสิทธิทั้งหมด ถือเป็นอัตราการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่อยู่ในระดับสูง จำนวนบัตรเสียอยู่ที่ร้อยละ 94.12 ขณะที่บัตรเสียและบัตรไม่เลือกผู้ใดมีสัดส่วนรวมกันไม่ถึงร้อยละ 6 (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2566) ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนถึงความตื่นตัวของประชาชนในการใช้สิทธิ แต่ขณะเดียวกันก็นำมาซึ่งข้อคำถามทางวิชาการว่า อะไรคือปัจจัยที่ผลักดันหรือกำหนดทิศทางการตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชนแต่ละกลุ่ม

จังหวัดอุดรธานี ซึ่งตั้งอยู่ทางตอนบนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ถือเป็นหนึ่งในจังหวัดสำคัญของประเทศที่มีบทบาททั้งในทางเศรษฐกิจ การปกครอง และการเมือง โดยเฉพาะในระดับภูมิภาค สำหรับการ

เลือกตั้งในปี พ.ศ. 2566 จังหวัดอุดรธานีมีเขตเลือกตั้งทั้งหมด 10 เขต และได้รับจัดสรรจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน 10 คน จากจำนวน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตทั่วประเทศ 400 คน (ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2566)

ในบรรดาเขตเลือกตั้งทั้งหมด เขตเลือกตั้งที่ 5 ของจังหวัดอุดรธานีมีความน่าสนใจเป็นพิเศษ ทั้งในด้านโครงสร้างทางสังคม เครือข่ายทางการเมือง และพฤติกรรมของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งอาจสะท้อนแนวโน้มที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น ผู้วิจัยจึงให้ความสนใจที่จะศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง พ.ศ. 2566 เขตเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดอุดรธานี โดยมุ่งเน้นศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ พรรคการเมือง นโยบายพรรค คุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัคร และรูปแบบการหาเสียง เพื่อวิเคราะห์ว่าแต่ละปัจจัยมีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนมากน้อยเพียงใด (สุติมาศ แปลงศรี, 2565)

ผลการศึกษาจะช่วยเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น อันเป็นองค์ประกอบสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อีกทั้งยังสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนนโยบาย ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ตลอดจนพัฒนาระบบการเลือกตั้งให้มีประสิทธิภาพและความโปร่งใสมากยิ่งขึ้น ซึ่งล้วนเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการเมืองไทยให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในเขตเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ทำการวิจัยต้องการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุต่อการตัดสินใจของผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง พ.ศ. 2566 เขตเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดอุดรธานี โดยมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1) การศึกษาในเชิงเอกสาร (Documentary Study) ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูล จากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(1) การศึกษาทบทวนวรรณกรรม ได้แก่ การทบทวนจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์หาปัจจัยที่มีอิทธิพล ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง พ.ศ. 2566 เขต 5 จังหวัดอุดรธานี และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เกณฑ์ที่สำคัญ ประกอบด้วย 1) ความจริง 2) ความถูกต้องน่าเชื่อถือ 3) การเป็นตัวแทน และ 4) ความหมาย ความน่าเชื่อถือและความถูกต้องของข้อมูลในเอกสารที่นำมาวิเคราะห์และงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง

(2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญประชากรของการวิจัย คือ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย อำเภอพิบูลย์รักษ์ อำเภอหนองหาน และอำเภอแก้วแก้ว (เฉพาะตำบลค้อใหญ่และตำบลคอนสาย)

2) การศึกษาในภาคสนาม (Field Study) เพื่อทราบถึงแนวคิด หลักการ ความเป็นมา รูปแบบ ความสัมพันธ์ กระบวนการ ทั้งในระดับนโยบาย ประชาชน ชุมชน องค์กร/สถาบันการศึกษา ในพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา โดยมีขั้นตอนการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

(1) ทำการศึกษาและคัดเลือกองค์กร ชุมชน องค์กรนโยบายในประเทศ โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามความสำคัญของเรื่อง คือ เป็นองค์กรที่มีบทบาทและความสัมพันธ์เกี่ยวกับเชิงสาเหตุต่อการตัดสินใจของผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง พ.ศ. 2566 เขตเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดอุดรธานี

(2) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับหน่วยงาน และบุคคลที่เกี่ยวข้อง

(3) ดำเนินการศึกษาวเคราะห์แนวคิด รูปแบบ การจัดการ และแนวทางการพัฒนา ความสัมพันธ์ การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ และกระบวนการบริหารจัดการเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุต่อการตัดสินใจของผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง พ.ศ. 2566 เขตเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดอุดรธานี ในลักษณะของการวิเคราะห์เชิงลึก โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการศึกษาวจัย

(4) สรุปและนำเสนอผลการศึกษาที่ได้ทั้งจากการศึกษาในเชิงเอกสารและภาคสนาม โดยนำมาวิเคราะห์ตามประเด็นที่สำคัญ คือแนวคิด หลักการ ความเป็นมา รูปแบบ ความสัมพันธ์ กระบวนการในการตัดสินใจโดยเน้นการนำผลการศึกษาวจัยมาเผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไป และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของในระดับประเทศได้รับทราบ

(5) วิเคราะห์รูปแบบและแนวทางการในการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในเขตเลือกตั้งที่ 5

(6) สรุปผลการศึกษาวจัย และข้อเสนอแนะ ปัจจัยเชิงสาเหตุในการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดอุดรธานี

3) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย จำนวน 30 คน ได้แก่

1. นักการเมืองท้องถิ่น	จำนวน 6 คน
2. นักธุรกิจ	จำนวน 6 คน
3. ผู้นำชุมชน	จำนวน 6 คน
4. พ่อค้าแม่ค้า	จำนวน 6 คน
5. ประชาชนทั่วไป	จำนวน 6 คน

4) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

โดยผู้วิจัยใช้ในรูปแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่ถูกเลือกแบบเฉพาะเจาะจง พร้อมด้วยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่ชัดเจน สามารถอธิบายเสริม สนับสนุนข้อโต้แย้งต่าง ๆ และเสริมให้มีความรู้ ความเข้าใจในปรากฏการณ์ รวมถึงการเสนอแนะข้อคิดเห็นในประเด็นที่มีข้อขัดแย้ง หรือเห็นควรเพิ่มเติมให้ชุดความรู้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) กับผู้เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เพื่อนำไปสู่การแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ

5) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

(1) ผู้วิจัยจัดทำโครงร่างการค้นคว้าอิสระและกำหนดกลุ่มตัวอย่างและการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

(2) ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จะถูกพัฒนาขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ ทั้งนี้เพื่อให้คำถามและแนวทางครอบคลุมประเด็นที่ต้องการศึกษา โดยต้องผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง

(3) ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากวิทยาลัยผู้นำและนวัตกรรมสังคมมหาวิทยาลัยรังสิต

(4) ก่อนผู้วิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยจะอธิบายวัตถุประสงค์ในการวิจัย คำถามที่ใช้ในการวิจัย และสิทธิของผู้เข้าร่วมการวิจัย ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมการวิจัยจะต้องเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ โดยจะต้องลงลายมือชื่อเป็นลายลักษณ์อักษรในเอกสารแสดงเจตนายินยอม(Consent Form) และผู้เข้าร่วมการวิจัยสามารถขอยุติการสัมภาษณ์ได้ตลอดเวลา

(5) ผู้วิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลตามที่ได้คัดเลือกไว้ โดยใช้คำถามที่เตรียมไว้แต่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์และการตอบสนองของผู้ให้ข้อมูล การสัมภาษณ์นี้จะเน้นการทำความเข้าใจถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(6) ผู้วิจัยใช้การสังเกตการณ์พฤติกรรมและทัศนคติของผู้ให้ข้อมูลในสถานการณ์จริง เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในบริบทของปัญหาและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้อง

(7) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มเฉพาะจะถูกบันทึกด้วยการบันทึกเสียง (Audio Recording) และการจดบันทึก (Note-taking) หลังจากนั้นจะถูกถอดความ (Transcription) และจัดเก็บในรูปแบบที่ปลอดภัยและสามารถเข้าถึงได้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

(8) หลังจากการสัมภาษณ์เสร็จสิ้นแล้วผู้วิจัยจะให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ยืนยันความถูกต้องของข้อมูลที่ได้ให้กับผู้วิจัย ด้วยการตรวจสอบความตรงของข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล(Member Checking)

6) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การจัดระบบและการจัดกลุ่มข้อมูล (Data Organization and Categorization) โดยการจัดกลุ่มข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกันเข้าไว้ด้วยกันตามหมวดหมู่ (Categories) หรือประเด็นสำคัญ (Themes) ที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย การใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสกัดข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความหมายที่แฝงอยู่ในข้อความ และทำความเข้าใจถึงความคิด ความรู้สึก หรือทัศนคติของผู้ให้ข้อมูล การวิเคราะห์เนื้อหาจะช่วยให้การเชื่อมโยงข้อมูลเข้ากับบริบทที่กว้างขึ้น และอาจช่วยให้ผู้วิจัยสามารถตีความข้อมูลได้อย่างละเอียดมากขึ้น

7) การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

ใช้การบรรยายเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เพื่ออธิบายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 5 จังหวัดอุดรธานี ผ่านการเสนอประสบการณ์ส่วนบุคคล โดยมุ่งเน้นการสื่อถึงความเป็นจริงที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และโดยใช้การเชื่อมโยงข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อทำความเข้าใจในภาพรวมของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกผู้แทนราษฎร ข้อมูลเพื่อค้นหาแนวทางการในการตัดสินใจเลือกผู้แทนที่เหมาะสม

ผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 5 จังหวัดอุดรธานี และ (2) วิเคราะห์พฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งโดยจำแนก

ตามกลุ่มอายุ ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาอย่างเป็นระบบ พบข้อค้นสำคัญ ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า การตัดสินใจเลือกตั้งของประชาชนนั้น มีปัจจัยหลายประการที่เข้ามามีบทบาทและส่งผลกระทบแตกต่างกันไป โดยผลการศึกษาชี้ชัดว่า ตัวผู้สมัครถือเป็นปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อการตัดสินใจของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ประชาชนให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับคุณลักษณะส่วนตัวของผู้สมัคร เช่น ความซื่อสัตย์ ความขยัน บุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ รวมถึงวิธีการสื่อสารและความใกล้ชิดกับพื้นที่ที่ผู้สมัครลงสมัคร หากผู้สมัครเป็น “คนในพื้นที่” หรือมีความสัมพันธ์แนบแน่น กับชุมชน ย่อมได้รับการยอมรับและเชื่อมั่นมากกว่าผู้สมัครที่ไม่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับพื้นที่นั้น ๆ นอกจากตัวผู้สมัครแล้ว นโยบายและวิสัยทัศน์ที่เสนอโดยผู้สมัครก็เป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ประชาชนให้ความสนใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายที่สามารถตอบโจทย์ปัญหาในพื้นที่จริง เช่น เรื่องการเกษตร สวัสดิการ การศึกษา หรือการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน ผู้สมัครที่สามารถสื่อสารนโยบายให้เข้าใจง่าย มีความชัดเจนและดูเหมือนจะปฏิบัติได้จริง จะได้รับความสนใจมากกว่าผู้ที่นำเสนอนโยบายในลักษณะคำมั่นสัญญาที่คลุมเครือหรือเป็นนามธรรม ซึ่งทำให้ประชาชนเกิดความสงสัยและไม่มั่นใจ

ในส่วนของพรรคการเมือง แม้ว่าบทบาทของพรรคจะลดลงในกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มักให้ความสำคัญกับตัวผู้สมัครมากกว่า แต่ในกลุ่มประชากรวัยกลางคนและสูงอายุ พรรคการเมืองยังคงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเลือกตั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่มีฐานเสียงเก่าของพรรค เช่น พรรคเพื่อไทย ที่ประชาชนยังคงมีความผูกพันและเชื่อมั่นในประวัติศาสตร์และผลงานที่ผ่านมา อีกส่วนที่สำคัญคือปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ก็ยังคงมีบทบาทสำคัญในพื้นที่ชนบท ที่ซึ่งความสัมพันธ์แบบเครือญาติ ผู้นำชุมชน และวัฒนธรรมอุปถัมภ์เป็นส่วนหนึ่งของระบบความสัมพันธ์ทางสังคม ผู้สูงอายุและประชาชนที่เคยได้รับความช่วยเหลือหรือสนับสนุนจากผู้สมัครในอดีต มักจะตอบแทนด้วยการเลือกตั้งเป็นการแสดงความขอบคุณและความจงรักภักดี

ในยุคดิจิทัล การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ผ่านโซเชียลมีเดียเป็นอีกปัจจัยที่ไม่อาจมองข้ามได้ ผู้สมัครที่สามารถใช้ช่องทาง Facebook, LINE และ TikTok ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่ไปกับการลงพื้นที่ และการมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ จะสามารถสร้างความเชื่อมั่นและขยายฐานเสียงได้ดีกว่าผู้สมัครที่ขาดการสื่อสารเชิงรุก

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจเป็นแรงผลักดันสำคัญโดยเฉพาะในกลุ่มผู้มีรายได้น้อย ที่มองหาผู้สมัครซึ่งสามารถเสนอและผลักดันนโยบายเพื่อลดค่าครองชีพ และส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งมักมีน้ำหนักต่อการตัดสินใจเลือกตั้งไม่น้อย

สุดท้าย สถานการณ์ระดับชาติไม่ว่าจะเป็นภาวะเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงผู้นำ หรือวิกฤติทางการเมือง มีผลต่อการตัดสินใจของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในลักษณะของ “อารมณ์สะท้อน” โดยที่ประชาชนบางกลุ่มอาจเลือกลงคะแนนเพื่อแสดงความไม่พอใจหรือลงโทษรัฐบาลชุดก่อน หรือเพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงผู้นำใหม่ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการเมืองระดับประเทศยังมีอิทธิพลและส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมในการเลือกตั้งในระดับพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญ

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนแต่ละกลุ่มวัยนั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และสะท้อนถึงความต้องการ ความคาดหวัง รวมถึงช่องทางการรับข้อมูลที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน กลุ่มวัยหนุ่มสาวซึ่งมีช่วงอายุระหว่าง 18 ถึง 35 ปี ถือเป็นกลุ่มที่มีความตื่นตัวทางการเมืองสูงสุด กลุ่มนี้มักให้ความสำคัญกับอุดมการณ์และค่านิยมใหม่ ๆ รวมทั้งสนใจเรื่องสิทธิ เสรีภาพ และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ กลุ่มวัยหนุ่มสาวยังใช้โซเชียลมีเดียเป็นแหล่งข้อมูลหลักในการติดตามข่าวสารและวิเคราะห์สถานการณ์ทางการเมือง โซเชียลมีเดียจึงกลายเป็นพื้นที่สำคัญที่ทำให้พวก

เขาสามารถรับรู้ข้อมูลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ในขณะเดียวกัน กลุ่มวัยหนุ่มสาวมีพฤติกรรมโหวตเชิงยุทธศาสตร์ กล่าวคือ การตัดสินใจเลือกตั้งไม่ได้ขึ้นอยู่กับความรู้สึกหรือความชื่นชอบส่วนตัวเท่านั้น แต่พวกเขาจะวางแผนและประเมินผลกระทบระยะยาวของการเลือกตั้งอย่างรอบคอบ

กลุ่มวัยทำงานซึ่งมีอายุระหว่าง 36 ถึง 55 ปี นั้น มักให้ความสำคัญกับความมั่นคงทางเศรษฐกิจและประสิทธิภาพของผู้สมัครในการบริหารงานเป็นหลัก กลุ่มนี้มีแนวโน้มที่จะตัดสินใจด้วยเหตุผล และให้ความสำคัญกับผลงานที่ผ่านมาและความสามารถในการพัฒนาประเทศในระยะยาว พวกเขาจะพิจารณาอย่างถี่ถ้วนถึงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการสร้างความมั่นคงให้แก่ครอบครัวและชุมชนรอบข้าง

สำหรับกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุ 56 ปีขึ้นไป ยังยึดมั่นและให้ความสำคัญกับพรรคการเมืองเดิมที่ตนเคยสนับสนุน รวมถึงความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้สมัคร ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความจงรักภักดีและความไว้วางใจในความผูกพันทางสังคมที่สะสมมาตลอดเวลา กลุ่มนี้มีอัตราการออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ และมักรับข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อดั้งเดิม เช่น โทรทัศน์ วิทยุ และโดยการแนะนำของผู้นำชุมชนในพื้นที่ ซึ่งยังคงเป็นช่องทางสำคัญที่สร้างความน่าเชื่อถือและแรงจูงใจให้กับพวกเขาในการตัดสินใจเลือกตั้ง

นอกจากปัจจัยเรื่องช่วงวัยแล้ว สื่อสารและเทคโนโลยียังเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อวิถีคิดและพฤติกรรมของผู้มีสิทธิเลือกตั้งแต่ละกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มวัยหนุ่มสาวที่มีการใช้โซเชียลมีเดียเป็นเครื่องมือหลักในการรับข้อมูลและแสดงออกทางความคิดเห็น ซึ่งต่างจากกลุ่มผู้สูงอายุที่ยังพึ่งพาสื่อแบบดั้งเดิม การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและช่องทางการสื่อสารจึงเป็นปัจจัยที่ทำให้รูปแบบการใช้สิทธิเลือกตั้งและพฤติกรรมทางการเมืองมีความหลากหลายและมีมิติที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดอุดรธานี โดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สมัคร นโยบายและวิสัยทัศน์ พรรคการเมือง และกระบวนการสื่อสารทางการเมือง ซึ่งผลการศึกษาได้สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมการตัดสินใจของประชาชนที่มีความซับซ้อน เป็นระบบ และเชื่อมโยงกับบริบทเฉพาะของพื้นที่อย่างชัดเจน

อภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า

ความสำคัญของผู้สมัครอยู่ที่การสร้างควมไว้วางใจในตัวบุคคล

ในบริบทของการเมืองท้องถิ่น ตัวผู้สมัครกลายเป็นศูนย์กลางของการตัดสินใจของประชาชน โดยเฉพาะคุณลักษณะส่วนบุคคล เช่น ความน่าเชื่อถือ ความซื่อสัตย์ และความใกล้ชิดกับชุมชน ล้วนเป็นปัจจัยที่สะท้อนถึง “ทุนทางสังคม” ที่ผู้สมัครได้สั่งสมผ่านการลงพื้นที่อย่างต่อเนื่อง และการมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนในระดับลึก ผลวิจัยพบว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนมากประเมินความสามารถของผู้สมัครจากความสัมพันธ์ที่เคยมีกับชุมชน มากกว่าการเป็นตัวแทนของพรรคการเมืองเพียงอย่างเดียว การศึกษานี้สอดคล้องกับงานของ ภัทรพล เสริมทรง (2565) และ สุธิมาศ แผลงศรี (2565) ที่ระบุว่า บุคลิกภาพ ความน่าเชื่อถือ และการมีปฏิสัมพันธ์ในระดับชุมชนคือปัจจัยชี้ขาดในพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงในพื้นที่ชนบท ซึ่งระบบเครือญาติยังมีบทบาทสูง

นโยบายและวิสัยทัศน์ ความคาดหวังที่ตั้งอยู่บนความเป็นจริง

ประชาชนในเขต 5 จังหวัดอุดรธานี มิได้พิจารณานโยบายจากความหรรษาหรือวิสัยทัศน์อุดมคติ หากแต่เลือกผู้สมัครจากความสามารถในการอธิบายปัญหาจริงในพื้นที่และเสนอแนวทางแก้ไขอย่างชัดเจน

ผู้สมัครที่เข้าใจปัญหาปากท้อง เช่น ราคาพืชผล ปัญหาน้ำ หรือสวัสดิการพื้นฐาน และสามารถอธิบายนโยบายด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย จะได้รับความเชื่อมั่นจากประชาชนมากกว่า การศึกษานี้สอดคล้องกับ แนวคิดเรื่อง **Target-Oriented Policy Communication** ที่ชี้ว่า การเข้าใจปัญหาเฉพาะของกลุ่มเป้าหมายเป็นหัวใจของกลยุทธ์ทางการเมือง (แสงจันทร์ ทองนาค, 2565) อีกทั้งยังแสดงให้เห็นว่านโยบายที่สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้นั้นสร้างความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในมุมมองของประชาชน

พรรคการเมือง อิทธิพลจากอดีตและความผูกพันทางอารมณ์

แม้ปัจจุบันการเมืองจะมีความเคลื่อนไหวในเชิงตัวบุคคลมากขึ้น แต่พรรคการเมืองยังคงเป็นสัญลักษณ์ของความมั่นคงและความหวัง โดยเฉพาะในพื้นที่ที่ประชาชนเคยได้รับผลประโยชน์จากนโยบายของพรรคมาก่อน เช่น พรรคเพื่อไทยซึ่งเคยดำเนินนโยบาย 30 บาทรักษาทุกโรค และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในท้องถิ่น ทำให้แม้ผู้สมัครจะเปลี่ยนไป ประชาชนก็ยังยึดโยงกับ “ความไว้วางใจในพรรค” มากกว่าตัวบุคคล ในบางกลุ่ม ปรากฏการณ์นี้สะท้อนแนวคิดเรื่อง ระบบอุปถัมภ์ทางการเมือง (Patron-Client System) ซึ่งยังคงมีอิทธิพลในระดับท้องถิ่น และได้รับการสนับสนุนจากงานวิจัยของ ชนะ ภิญโญ (2565) และ น้ำเพชร พิพัฒน์สุริยะ (2567) ที่ชี้ให้เห็นว่าความผูกพันกับพรรคการเมืองในอดีตยังคงมีผลต่อการตัดสินใจในปัจจุบันอย่างลึกซึ้ง

การสื่อสารทางการเมือง การเปลี่ยนผ่านจากเวทีปราศรัยสู่โลกออนไลน์

ในยุคที่เทคโนโลยีเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภค การสื่อสารกลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดที่ผู้สมัครต้องใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเฉพาะโซเชียลมีเดียอย่าง Facebook, TikTok และ YouTube ได้กลายเป็นเวทีใหม่ในการแสดงวิสัยทัศน์ ตอบโต้ประเด็น และสร้างความไว้วางใจ โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนและวัยทำงานที่ต้องการ “ผู้แทนที่สื่อสารได้” มากกว่าแค่ “ผู้แทนที่หาเสียงเก่ง” ผลการศึกษานี้สนับสนุนแนวคิดจาก ทฤษฎีการสื่อสารทางการเมือง ที่เน้นการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมและโต้ตอบ (Interactive Political Communication) และตรงกับข้อค้นพบของ น้ำเพชร พิพัฒน์สุริยะ (2567) ที่ชี้ว่า การรับรู้ผ่านสื่อออนไลน์มีผลต่อพฤติกรรมในการเลือกตั้งอย่างมีนัยสำคัญ

อภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า

ความแตกต่างของช่วงอายุ เมื่อพิจารณาพฤติกรรมของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละช่วงวัย พบว่า พฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนแต่ละกลุ่มวัยนั้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และสะท้อนถึงความต้องการ ความคาดหวัง รวมถึงช่องทางการรับข้อมูลที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ อัมพกา ชมพู (2566) ที่วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า พฤติกรรมในการตัดสินใจเลือกตั้งของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดนครสวรรค์เป็นผลของปัจจัยหลายด้าน ทั้งลักษณะตัวผู้สมัคร นโยบาย พรรคการเมือง ปัจจัยทางสังคม วัฒนธรรม การสื่อสารยุคดิจิทัล รวมถึงบริบทเศรษฐกิจและสถานการณ์ทางการเมืองระดับชาติ ที่มีความซับซ้อนและเชื่อมโยงกัน งานวิจัยยังเน้นว่าพฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งมีความหลากหลายและซับซ้อน โดยได้รับอิทธิพลจากปัจจัยหลายด้าน ได้แก่ บุคลิกภาพของผู้สมัคร นโยบาย พรรคการเมือง บริบทท้องถิ่น และเทคโนโลยีสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับความแตกต่างของพฤติกรรมในแต่ละกลุ่มวัยและช่องทางการสื่อสารที่แตกต่างกันอย่างชัดเจนในบริบทของเขตเลือกตั้งดังกล่าว ส่วนกลุ่มเยาวชนให้ความสนใจกับจุดยืนทางการเมือง ความทันสมัย และการสื่อสารผ่านโซเชียลมีเดีย (วิโรจน์ เชาว์รัตนพงษ์, 2563) ความแตกต่างนี้สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการออกแบบกลยุทธ์การสื่อสารและการหาเสียงให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของแต่ละกลุ่มวัย ตามแนวคิดของ Norris (2000) ซึ่งชี้ว่าในยุคต่าง ๆ ของการสื่อสารทางการเมืองนั้น กลุ่มผู้สูงอายุมักได้รับผลกระทบจากการสื่อสารแบบพบปะตัวต่อตัวและผ่านเครือข่ายในท้องถิ่น

ขณะที่วัยกลางคนมักได้รับข้อมูลผ่านสื่อหลัก เช่น โทรทัศน์ ซึ่งเน้นเรื่องนโยบายที่จับต้องได้ ส่วนเยาวชนจะเข้าถึงข้อมูลทางการเมืองผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและโซเชียลมีเดีย ดังนั้น การใช้กลยุทธ์การสื่อสารที่เหมาะสมและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายในแต่ละวัย จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารและสร้างความเชื่อมโยงทางการเมืองที่ยั่งยืนในแต่ละช่วงวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตามแนวคิดของ Putnam (2000) ในหนังสือ *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community* การตัดสินใจทางการเมืองของประชาชนไม่ได้เป็นเพียงผลลัพธ์จากปัจจัยเฉพาะหน้า เช่น คุณลักษณะของผู้สมัครหรือข้อเสนอเชิงนโยบายเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับ ทุนทางสังคม (social capital) ซึ่งประกอบด้วยความไว้วางใจ (trust) เครือข่ายทางสังคม (social networks) และบรรทัดฐานร่วม (shared norms) ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะและชุมชน เมื่อเชื่อมโยงกับการนิยามสิทธิเลือกตั้งในเขต 5 จังหวัดอุดรธานี จะพบว่ากระบวนการตัดสินใจเลือกตั้งมีลักษณะ ผสมผสานหลายมิติ ได้แก่ 1) คุณลักษณะของผู้สมัคร ที่สร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจจากผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 2) นโยบายที่เป็นรูปธรรม ซึ่งตอบสนองต่อความต้องการและปัญหาจริงในพื้นที่ 3) ความภักดีต่อพรรคการเมือง อันเกิดจากประวัติความสัมพันธ์ระหว่างพรรคกับชุมชน และ 4) กลยุทธ์การสื่อสารที่เหมาะสม ซึ่งช่วยให้ข้อมูลและสารทางการเมืองเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวได้ว่า การตัดสินใจเลือกตั้งในพื้นที่นี้เป็นผลลัพธ์ของการประสานกันระหว่างปัจจัยเชิงโครงสร้างทางสังคมและปัจจัยเชิงกลยุทธ์ของการหาเสียง ซึ่งสอดคล้องกับมุมมองของ Putnam ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะยั่งยืนและมีคุณภาพมากขึ้นเมื่อมีทุนทางสังคมที่เข้มแข็งเป็นพื้นฐาน นอกจากนี้ ผลการศึกษายังสอดคล้องกับทฤษฎีหลักด้านรัฐศาสตร์และการสื่อสาร เช่น ทฤษฎีการสื่อสารทางการเมือง (McNair, 2018), ทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Verba, Scholzman, & Brady, 1995) และ ระบบอุปถัมภ์ทางการเมือง (Scott, 1972) ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางต่อยอดในเชิงนโยบาย การวางแผนหาเสียง และการเสริมสร้างประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดอุดรธานี” ได้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถสังเคราะห์ออกมาในรูปแบบ “3 ปัจจัยกำหนดพฤติกรรมเลือกตั้ง” ได้แก่ ผู้สมัครที่น่าเชื่อถือ + นโยบายที่ชัดเจน + การสื่อสารที่เข้าถึง = ความไว้วางใจของประชาชน นำไปสู่การตัดสินใจเลือกตั้งอย่างมีเหตุผลและมีส่วนร่วม

ทั้งนี้สามารถอธิบายออกเป็น 3 มิติหลัก ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล (Personal Factors)

พบว่า **ตัวผู้สมัคร** เป็นปัจจัยสำคัญสูงสุดในการตัดสินใจของประชาชน โดยเฉพาะคุณลักษณะด้านความซื่อสัตย์ ความขยัน และความใกล้ชิดกับชุมชน สะท้อนถึงบทบาทของ “ทุนทางสังคม” ในการเมืองท้องถิ่น

2. ปัจจัยเชิงโครงสร้าง (Structural Factors)

พรรคการเมืองและนโยบายที่จับต้องได้ ยังมีอิทธิพล โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุและประชาชนที่เคยได้รับผลประโยชน์จากพรรคในอดีต นโยบายที่ชัดเจน ตรงจุด และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง มีผลต่อความเชื่อมั่นของประชาชนอย่างมาก

3. ปัจจัยเชิงสื่อสาร (Communication Factors)

การใช้ **โซเชียลมีเดีย** กลายเป็นเครื่องมือหลักในการสื่อสารทางการเมือง โดยเฉพาะในกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่ต้องการข้อมูลที่รวดเร็ว โต้ตอบได้ และโปร่งใส ผู้สมัครที่สามารถสื่อสารเชิงรุกผ่านช่องทางออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพจะได้รับการตอบรับดีกว่า

4. องค์ความรู้เชิงยุทธศาสตร์

พฤติกรรมผู้เลือกตั้งมีความแตกต่างกันตาม **ช่วงวัย** อย่างชัดเจน:

- วัยหนุ่มสาวเน้นอุดมการณ์และการเปลี่ยนแปลง
- วัยทำงานเน้นนโยบายที่ปฏิบัติได้จริง
- ผู้สูงอายุเน้นความสัมพันธ์ส่วนตัวและพรรคเดิม

สะท้อนว่า **กลยุทธ์การหาเสียง** และ **การรณรงค์ส่งเสริมประชาธิปไตย** ควรออกแบบอย่างเฉพาะกลุ่ม (targeted approach) ดังแผนภาพที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ออกมาแล้วดังนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

บทสรุป

การศึกษาครั้งนี้มุ่งสำรวจปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดอุดรธานี โดยเฉพาะในมิติที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้สมัคร นโยบายและวิสัยทัศน์ พรรคการเมือง และกระบวนการสื่อสารทางการเมือง ผลการศึกษาพบว่า การตัดสินใจเลือกตั้งของประชาชนมิได้เป็นเพียงผลลัพธ์ของแรงกระตุ้นเพียงด้านใดด้านหนึ่ง แต่เป็นผลจากกระบวนการผสมผสานของปัจจัยหลายมิติที่ทำงานประสานกันในเชิงระบบ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือ **คุณลักษณะของตัวผู้สมัคร** ซึ่งรวมถึงความน่าเชื่อถือ ความซื่อสัตย์ ความผูกพันกับชุมชน และความสามารถในการสื่อสาร นอกจากนี้ **นโยบายและวิสัยทัศน์** ที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ซึ่งเชื่อมโยงกับปัญหาปากท้องของประชาชนในพื้นที่ ก็เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ประชาชนใช้ในการพิจารณาเลือกผู้แทน นอกจากนี้ **พรรคการเมือง** โดยเฉพาะพรรคที่มีผลงานเด่นในอดีต ยังมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในระดับจิตวิทยาและอารมณ์ของประชาชน ส่วน **การสื่อสารทางการเมือง** โดยเฉพาะการใช้โซเชียลมีเดียกลายเป็นปัจจัยใหม่ที่เข้ามาเปลี่ยนวิธีการสื่อสารของผู้สมัครและมีผลต่อการรับรู้ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งอย่างมีนัยสำคัญ

ผลการศึกษาได้สะท้อนให้เห็นว่าพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งในพื้นที่ศึกษาเป็นภาพสะท้อนของความเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยีที่กำลังเปลี่ยนโฉมหน้าการเมืองไทยในระดับรากหญ้าอย่างมีนัยสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. พัฒนาให้ความรู้และสร้างความตระหนักเรื่องสิทธิเลือกตั้งในกลุ่มประชาชนทุกช่วงวัย

ภาครัฐควรร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง โดยเฉพาะการเลือกตั้ง เช่น จัดเวิร์กช็อปในโรงเรียน กิจกรรมจำลองการเลือกตั้ง หรือแคมเปญออนไลน์ที่เข้าถึงง่าย เพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ในกลุ่มคนรุ่นใหม่ ซึ่งมักมีอัตราการไปใช้สิทธิต่ำกว่ากลุ่มอื่น

2. ส่งเสริมบทบาทของผู้นำชุมชนและเครือข่ายในการกระตุ้นการใช้สิทธิ

ผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พระสงฆ์ หรือแกนนำท้องถิ่น สามารถเป็นตัวกลางสำคัญในการรณรงค์การเลือกตั้งให้เข้าถึงประชาชนอย่างกว้างขวาง โดยควรได้รับการอบรมเพื่อเข้าใจบทบาทของตนในการสนับสนุนกระบวนการประชาธิปไตย และช่วยลดอิทธิพลจากการซื้อเสียงหรือความเข้าใจผิดเกี่ยวกับระบบเลือกตั้ง

3. เพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ด้วยช่องทางที่เหมาะสม

ในยุคที่คนส่วนใหญ่รับข้อมูลผ่านสื่อดิจิทัล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรใช้โซเชียลมีเดีย เช่น Facebook, LINE, TikTok อย่างเป็นระบบเพื่อให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเปิดพื้นที่ให้ผู้สมัครได้สื่อสารโดยตรงกับประชาชน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่น และทำให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีส่วนร่วม

4. สนับสนุนให้ผู้สมัครและพรรคการเมืองสร้างภาพลักษณ์และผลงานที่โปร่งใส

พรรคการเมืองและผู้สมัครควรให้ความสำคัญกับการนำเสนอผลงานที่ตรวจสอบได้ มีความต่อเนื่อง และยึดหลักธรรมาภิบาล เพื่อสร้างความเชื่อมั่นระยะยาวและลดความลังเลของประชาชนที่ยังไม่แน่ใจว่าจะไปใช้สิทธิหรือไม่

5. ส่งเสริมและพัฒนานโยบายเศรษฐกิจที่ตอบโจทย์ประชาชนในพื้นที่

นโยบายควรมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในระดับครัวเรือน เช่น การลดค่าครองชีพ เพิ่มโอกาสทางอาชีพ หรือสวัสดิการสำหรับกลุ่มเปราะบาง ซึ่งเป็นประเด็นที่มีผลโดยตรงต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบท

6. ติดตามและประเมินผลพฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างต่อเนื่อง

ควรมีการวิจัยติดตามพฤติกรรมในการเลือกตั้งในทุกวาระ เพื่อเก็บข้อมูลแนวโน้มและการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนส่งเสริมประชาธิปไตยในระยะยาว

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ศึกษาพฤติกรรมในการเลือกตั้งของกลุ่มคนรุ่นใหม่โดยเฉพาะ

ควรมีการวิจัยเชิงลึกในกลุ่มอายุ 18–30 ปี ซึ่งมีพฤติกรรมแสวงหาสื่อและความคาดหวังทางการเมืองที่แตกต่างจากกลุ่มอื่น เพื่อวางแผนทางการสื่อสารและนโยบายที่ตอบโจทย์ความต้องการเฉพาะของคนรุ่นใหม่ในอนาคต

2. เปรียบเทียบพฤติกรรมในการเลือกตั้งระหว่างเขตเมืองและเขตชนบท

การศึกษาเชิงเปรียบเทียบนี้จะช่วยทำความเข้าใจอิทธิพลของโครงสร้างสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ อันจะนำไปสู่การออกแบบกลยุทธ์การหาเสียงหรือการรณรงค์ทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพ

3. ศึกษาบทบาทของโซเชียลมีเดียในเชิงลึก

ควรสำรวจว่าเนื้อหา รูปแบบ และแพลตฟอร์มใดมีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด เพื่อให้พรรคการเมืองและผู้สมัครสามารถปรับกลยุทธ์การสื่อสารให้เหมาะสมกับพฤติกรรมผู้มีสิทธิเลือกตั้งในยุคดิจิทัล

4. ศึกษาผลของผู้นำท้องถิ่นต่อพฤติกรรมในการลงคะแนน

การวิเคราะห์เชิงสถิติ เช่น ระดับความไว้วางใจในผู้นำชุมชนกับพฤติกรรมในการเลือกตั้ง จะช่วยให้เข้าใจบทบาทของเครือข่ายอำนาจท้องถิ่นในการหล่อหลอมการตัดสินใจทางการเมืองอย่างเป็นระบบ

5. ศึกษา นโยบายของพรรคการเมืองที่มีผลต่อกลุ่มอาชีพต่าง ๆ

ควรทำความเข้าใจว่าเกษตรกร ผู้ใช้แรงงาน ผู้ประกอบการ หรือกลุ่มอาชีพอื่น ๆ มีทัศนคติต่อนโยบายของพรรคการเมืองอย่างไร เพื่อให้การกำหนดนโยบายในอนาคตตอบสนองความต้องการของประชาชนแต่ละกลุ่มได้อย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- ชนะ ภิญโญ. (2565). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการลงคะแนนเสียงเลือกนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี กรณีศึกษาเขตการเลือกตั้งอำเภอเมืองชลบุรี เขต 2 จังหวัดชลบุรี. (รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์และนิติศาสตร์). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- น้ำเพชร พิพัฒน์สุริยะ. (2566). ปัจจัยที่มีผลในการตัดสินใจในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2566 เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดสตูล (สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสยาม.
- อัมพกา ชมพู. (2566). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดนครสวรรค์. วารสารวิจัยวิชาการ. 6(2), 323–334.

- ภัทรพล เสริมทรง. (2565). ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง.
- วิโรจน์ เขารัตนพงษ์. (2563). บทบาทของโซเชียลมีเดียต่อพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของคนรุ่นใหม่. วารสาร นิเทศศาสตร์, 38(2), 112–130.
- สุลีมาศ แผลงศรี. (2565). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาและผู้บริหาร องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดนครพนม (วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- แสงจันทร์ ทองนาค. (2565). การตัดสินใจในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร สังกัดพรรคเพื่อไทย พ.ศ. 2565. (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสยาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2566). รายงานการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2566. สืบค้น 12 มิถุนายน 2568, จาก <https://www.ect.go.th>
- McNair, B. (2018). *An introduction to political communication* (6th ed.). London: Routledge.
- Norris, P. (2000). *A virtuous circle: Political communications in postindustrial societies*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Putnam, R. D. (2000). *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. New York: Simon & Schuster.
- Scott, J. C. (1972). *Patron-client politics and political change in Southeast Asia*. The American Political Science Review, 66(1), 91–113.
- Verba, S., Schlozman, K. L., & Brady, H. E. (1995). *Voice and equality: Civic voluntarism in American politics*. Cambridge, MA: Harvard University Press.